

Metromarksizm:
Œehrin Marksist Bir Hikâyesi

Andy Merrifield

phoenix

İçindekiler

Giriş	15
1 Karl Marx Metalara ve Şehirlere Ayık Kafayla Bakmak.....	39
Yaşamı, Fikirleri, Dönüm Noktaları	39
Felsefeyi Bir Kenara Atmak.....	48
Kentleşen Sermaye, Marx'ın Kentleşmesi	55
Diyalektik Marx, Kent Marksizmi	62
2 Friedrich Engels Manchester'daki Arka Sokak Çocuğu	73
Burjuva Proleter.....	77
Manchester'ın Çılgın Dokusu	81
Sanayileşmenin ve Kentleşmenin Diyalektiği.....	87
İkincil Kötülükler: Sosyalizm ve Konut Sorunu.....	98
Sorunun Yerini Değiştirmek.....	104
3 Walter Benjamin Dünyevi Aydınlığın Şehri	111
Giriş: Gizemli bir Hatıra.....	111
Metropol ve Zihinsel Yaşam	114
Yeni Melek	121
Marksist Göçebe.....	126
Her Dakika Altmış Saniye Boyunca Çalan Zil	134
<i>Pasajlar</i> : Diyalektik bir Peri Masalı	140

4 Henri Lefebvre Kentsel Devrim	155
Büyüme Sancıları ve Hegel	155
Hegelci Marksizmden Gündelik Hayata	166
Modern Dünyada Kentleşme.....	175
Şehir Hakkı.....	183
Mekân: Nihai Sınır	191
5 Guy Debord Marx ve Coca-Cola Şehri	201
Durumlar ve Deniz Kabukları	206
Ey Gençlik Geceleri: Debord ve Paris.....	216
Muazzam Bir Gösteri Birikimi	223
Yanıp Kül Olmak.....	235
6 Manuel Castells Althusser'in Şehri ve Toplumsal Hareketler... 241	241
Tufandan Sonra: Kent Sorunu.....	241
Castells ve Althusser: İdeoloji ve Yeniden Üretim	244
Kentsel Yapı ve Kolektif Yeniden Üretim	251
Bela ve Çatışma: Toplumsal Hareketler, Kriz ve Devlet	260
Marksist Geleneğin İhtişamlı Kalıntıları mı?	272
7 David Harvey Kentleşmenin Jeopolitiği	283
Bir Coğrafyacının Marksist Tarihöncesi	283
Devrimci Marksizm, Devrimci Kent Teorisi.....	292
Bıçaksırtı Şehircilik	301
Paris'te Mola.....	308
Postmodern Sıkışma	320
Çıkış yok mu? Rüyanda Görürsün!.....	328
8 Marshall Berman Marksist Bir Kent Macerası.....	333
Blok ve Ötesi	333
Otobandaki Makine	338
Kökler, Harabeler ve Yenilemeler: İlkel Bronx	347
Marksizm ve Gündelik İvrir Zıvrır: Sokaktaki İşaretleri Okumak....	354

Açık Yol ve Çekirgenin Günü	359
Marksizmdeki Sonsuz Maceralar	366
Son Söz	371
Kaynakça.....	393
Dizin	401

Giriş

Hem bir Marksist duruşuyla şehir üzerine düşünmek hem de bir şehirci duruşuyla Marksizm üzerine düşünmek pek çok zorlukla malûldür. Marksist şehirciler için bu ikili hareket, ya birini ötekine doğru çekiştirmekle ya da bir koltuğa iki karpuzu sığdıramamakla sonuçlanabilir. Bu metin, bu iki siyasi ve entelektüel tahayyülü bir araya getirmeye çalışıyor. Ümidim, bu kitabın ortaya çıkardıklarının, bugün birçoğumuzun yaşamını sürdürdüğü kent tipi olan kapitalist şehirle ilgili eleştirel yaklaşımımızı zenginleştirirken, Marksist kuramı besleyip sürdürmesine (ve canlandırmasına) yardımcı olmasıdır. Her hâlükârda, Marksizmi şehircilikle bağdaştırmak kolay iş değil. Karşılaştığım güçlükler çoğunlukla sırf benim akademik yetersizliklerimden kaynaklanmıyordu –yetersizliklerimin olduğu gün gibi ortada; çünkü şu da aynı ölçüde aşikârdır ki, Marksizmin şehircilikle ilişkisinin tarihi de epey fırtınalı olmuştur. Öte yandan, kapsamlı bir sosyal bilim disiplini ve pratiği olan şehircilik de Marksizme çoğunlukla kayda değer bir şüphecilikle yaklaşmıştır. İşin garip yanı, burada seçtiğim

ve kendi görüşlerimi de katarak birer bölüm ayırdığım düşünürlerin hepsi bu tuzaklardan bir şekilde nasibini almıştır: Ya şehircilik anlayışları Marksizmin izlerini yoğun olarak taşıdığı için kabul görmemiştir ya da Marksizm anlayışları kentsel (ve mekânsal) tazammunlarından dolayı “resmen” aforoz edilmiş ya da göz ardı edilmiştir. Bana göre, seçtiğim her düşünürün iyi birer şehirci olmasının yanı sıra hayal gücü zengin birer Marksist olmasını sağlayan şey de tam olarak bu ayrıklıktır.

Marksizmin şehirle olan sorunlu evliliğinden kurucu babalar Karl Marx ve Friedrich Engels’i* bir dereceye kadar sorunlu tutabiliriz. Neticede onlar “kentselle” gerçekten uğraşmamış ve şehirden kapitalist üretim tarzının “hareket yasaları” içindeki belirleyici bir unsur olarak bahsetmemişlerdi. Şehir onların hacimli yazılarında kuşkusuz bir yere sahipti; mesela Engels “kent” hakkında olduğu söylenebilecek birçok makale yazmıştı, ama bu yazılarda “Büyük Şehir” (ve konut) sorununu sanayi kapitalizminin genel gelişimi bağlamında vurguluyordu. Şehircilik sahnede değil perde arkasındaydı, başrolde değil figürandı. Meseleyi daha da çetrefilli hâle getiren şey ise, “Marksist” damgasını taşıyan bir dizi hareket ve rejimin yirminci yüzyıl boyunca ne şehre ne de kentli entelektüellere pek nazik davranmamalarıydı (Belki de Marx’ın bir Fransız sosyaliste “En azından ben şahsen bir Marksist değilim!” demesi ironiden ziyade öngörüydü.).

Bu arada, Marksist başkaldırıların kirli çamaşırları arasında birkaç kent karşıtı unsurun da mevcut olduğunu belirtmek gerekir. Şehir, değişik biçimlerde, mesela cehennem,

* Engels’in Almanca ön adı Friedrich, “Frederick” şeklinde İngilizleştirilmiştir. Yazar bu kitapta İngilizleştirilmiş kullanımı tercih ediyor. Çeviride ise Almanca adı “Friedrich” kullanıldı, fakat “Frederick” isminin kullanıldığı çalışmalara yapılan atıflar bu şekilde belirtildi.

Mammon'un, Sodom ve Gomora'nın mekânı olarak, her şeyin çirkinleştiği, yabanileştiği ve eksildiği bir dünya biçiminde tasvir edildi. Şehir halledilmeli, ona bir ders verilmeli, "burjuvasızlaştırılmalıydı"; şehir gerçek Marksizmi zehirliyor, militan Marksist pratiğin "halesini" kirletiyordu. Böylesi düşünceler farklı oranlarda fiilen var olan (ya da bir zamanlar var olmuş olan) sosyalizmlerde kalıcı yaralar açtı. 1949 Çin Devrimi köylülüğe dayanıyordu ve sonraları büyük şehirlerdense küçük kasabalarda yoğunlaşmıştı; aynı şey Küba Devrimi için de geçerliydi: Havana uzun bir süre boyunca Fulgencio Batista'nın yolsuzluklarının ve baskıcılığının merkez üssü olarak görülmüştü. 1979'da Daniel Ortega'nın Sandinistaları da Managua'ya (Nikaragua) aynı şekilde baktılar. Bununla birlikte Pol Pot'un da Kamboçya'da Phnom Penh'e karşı benzer bir nefreti vardı. Bolşeviklerin kent karşıtlığı ise daha karmaşıktı. Bolşeviklerin ayaklanmaları açıkça kent tabanlıydı, ama sosyalizm vizyonları şehirleri âdeta devasa fabrikalara, muazzam üretim araçlarına ve Beş Yıllık Planlara kaynak sağlayan yerlere dönüştürmeyi öngörüyordu. Yaşlı St. Petersburg ise bu bakımdan özellikle talihsizdi. Sovyet Moskova tarafından "Batı'ya açılan pencere" ve çarlık yanlısı köhne geleneklerin merkezi olmakla suçlanarak parti *aparatchiklerine** (kurban edildi. *Aparatchikler* St. Petersburg'un kozmopolit kent kültüründen zerrece hazzetmediler, etkilerinden korktular ve şehrin yozlaşmış (yani burjuva) olduğunu düşündüler. Bu nedenle *aparatchikler*, şehirleri fevkalâde kılan ve şehirciliği de canlı tutan bir yığın şeyi hem dolaylı hem de dolaysız yollarla boğdular.

Militan Marksizm adına dile gelen kent karşıtı bu heves Régis Debray'in *Devrim içinde Devrim?* başlığını taşıyan klasik

* Aparatchik: Sovyet idari sisteminde ve SBKP'de görev almış profesyonelleri ifade eden sözcük

devrimci metninde –özellikle Marx ve Engels’in devrimci mantığını ters yüz ettiği için– ilginç bir biçimde kendini gösterir. Fidel Castro ve Che Guevara’nın düşüncelerinin özgün saha kılavuzu olarak görülen bu kitapta Debray devrimci pratiğin kendisini “devrimcileştirmeyi” amaçlamıştı. Bunu da radikal öfkenin dozunu arttırarak, Marksizmin kentten kıra değil de kırdan kente yönelen, gerilla tarzı bir taarruz hareketına dönüştüğünü iddia ederek yapıyordu. Bu hükmünün dayanakları eşsizdi: Debray, École Normale Supérieure’de Louis Althusser’in öğrencisi olmuş, cangılda Fidel ve Che’ye silah arkadaşlığı yapmış ve Bolivya hapishanelerinde ölüm mangasını bekleyerek zor bir zaman geçirmişti (Ama hayatta kalmayı başardı; 1980’ler Fransa’sında Debray, François Miterrand’ın merkez-sol hükûmetinde görev aldı ve o zamandan beri sağa kaymaya devam etti.). Latin Amerika bağlamında şehir, Debray’e göre, aslında hakiki devrimci ivmeyi frenliyordu. Şehir boş bir “kafadan” başka bir şey değildi, büyük ölçüde kabiliyetsizdi ve kır gerillasının sefaletiyle köylülerin hayatını görmezden geliyordu. Kırsal art bölgeler ve dağlık cangıllar özgürlük cephesinin asıl “silahlı yumruğuydu.” Şehir radikalizmi yozlaştırıyor, Marksist yoldaşları yumuşatıp tüketicilere dönüştürüyor, onları fark ettirmeden burjuvalaştırıyordu. Debray şöyle yazmıştı: “Şehir cangılı o kadar da vahşi değil. Herkes üstünlük kurmak için birbirini boğazlıyor, ama kimse artık hayatta kalmak için savaşmıyor.”¹

Debray şehirlileşmiş New Yorklu Marksist entelektüel karakterleri “burjuva”, “naif”, “kötücül” ve “gülünç” oldukları için ciddiye almaz. Onların kötülüğü, genel olarak kentli

¹ Régis Debray, *Revolution in the Revolution? Armed Struggle and Political Struggle in Latin America* (New York: Monthly Review Press, 1967), s. 71; atıflar bundan sonra metinde parantez içinde verilecektir.

entelektüellerin kötülüğü gibi, “düşünen adamın” güçten düşürücü özellikleri olan soyutlama ve kuramdır. Debray şunu ileri sürer: “Bildığımız kadarıyla, dağlar burjuvayı ve köylü unsurları proleterleştirirken, kent de proleterleri burjuvalaştırabilir” (76-77). Ama yine de gerilla komutanları “şehir inmek” zorunda kalırlardı; neticede, şehir siyasi ve iktisadi hayatın başkenti, sanayi proletaryasının, fabrikaların, sendikaların ve üniversitelerin merkeziydi. Gerilla liderleri devrim propagandası yapmak ve taktikleriyle manevraları hakkında rapor hazırlamak zorundaydılar. Fakat görüş değiştirme veya daha kötüsü tutuklanma ya da suikaste uğrama tehlikesinden dolayı şehirde pek fazla oyalanamazlardı. Debray, Castro’dan alıntı yaparak “Şehir devrimcilerin ve kaynakların mezarlığıdır.” demiştir. Debray’ın iddiasına göre Küba Devrimi kentli işçi tabanına mecbur kalsaydı yok olup giderdi: “Bu nedenle, şehrin tehlikeye attığı devrimi kurtarmak için Sierra’ya yöneldi” (77-78).

Kırsal ve kentsel güçler arasındaki buna benzer çelişki ve ayrılıklar, en parlak ve en fazla suistimal edilmiş Marksistlerden biri olan Antonio Gramsci’nin de dikkatini çekmişti. 1930’larda bir faşist cezaevinde, “beyninin işlemlerini yirmi yıllığına durdurmaya” hedefleyen bir tür yavaş ölüme mahkûm edilen Gramsci, bunun yerine 2848 sayfa tutan el yazmalarını üretti. 1937’deki ölümünden sonra bu ham notlar cezaevinden kaçırıldı ve *Hapishane Defterlerinden Seçmeler* adıyla yayımlandı. Debray Latin Amerika ormanlarında kurtuluşu arayan Parisli bir filozof idiyse, Gramsci de Torino’da İtalyan Komünist Partisi’ni kuran Sardinyalı bir taşra çocuğuydu. Gramsci’nin Marksist “praksisi” kır-kent çıkmazını çözmekte ve kuzeyli fabrika işçileriyle güney kırsalının köylülerinin taleplerini bir araya getirmekte çok daha yetkin ve incelikliydi.

Gramsci'ye göre, kent ve kırsal arasındaki mekânsal karşıtlıklar daha temel sınıfsal sorunların önüne geçmeye eğilim gösterirdi ve bu noktadaki en büyük sorunlardan biri de *örgütlenmeydi*. Güneyde kentsel güçler kırsal güçlere, şehir de kırsala tabiydi. Mesela Mezzogiorno'da kırsal kent kadar ilerici değildi, fakat güneye özgü şehircilik anlayışının da kuzeydeki gibi sanayiye dayalı olması gerekmiyordu. Napoli'nin kültürü ve tarihi Torino ve Milano'nunkinden farklıydı. Hâl böyleyken, sanayileşmiş kuzeyin üstünlüğü ve oradaki fabrika işçileri ile sendikalarının daha büyük bir güce sahip olduğu göz önünde tutulursa, kuzeyli işçi sınıfının güneydeki kırsal ve kentli işçi sınıfını gerçekten de "kardeş" oldukları yönünde ikna etmek için çok uğraşması gerekiyordu.

Başka bir deyişle, kent-kırsal ayrışması çoğunlukla ilk bakışta görünenden çok daha karmaşıktır. Nitekim Gramsci "kent nüfusu ve kırsal nüfusu arasındaki ilişkilerin basit, şematik bir modele uymadığı" hakkında uyarıda bulunur. Üzerine de şunu ekler: "Bu nedenle modern uygarlıkta 'kent'ten ve 'kırsal'dan bahsederken ne kastettiğimizi ortaya koymak ve nüfusun genel bileşiminde çağdışı ve yozlaşmış biçimlerin varlığını sürdürmesinden ne gibi bileşmelerin ileri gelebileceğini, farklı nüfus yoğunluklarını dikkate alarak tespit etmek gerekir. Bazen, bir kırsal tipin kendinden menkul bir kentsel tipten daha ilerici olması gibi bir paradoksla karşılaşabiliriz."² Bu paradoksun ayrıntılarını ortaya çıkarmak ve bazı eğitici, yönlendirici ve örgütleyici işlevleri yerine getirmek Gramsci'nin "organik aydınlar"a atfettiği görevdir. Ona göre, organik aydınlar, "halkın" temel tutkularını hissederken bir yandan da "sürekli ikna eden", yani pratik hayatın içinde etkin biçimde

² Antonio Gramsci, *Selections from Prison Notebooks*, (Londra: Lawrence and Wishart, 1971), s. 90-91

rol alan ve tarihin hareketini ve işçi sınıfının bu hareket içindeki çıkarlarını eleştirel bir gözle açıklayan kimselerdir. Her yerde olduğu gibi İtalya’da da, kentlerdeki fabrika proletaryasını ve aynı şekilde “siyasi hayatın içine atılmak zorunda kalan” çiftçi köylüleri harekete geçirerek “ulusal-halkçı bir kolektif iradeyi” meydana getirmek organik aydınların işlerinden biri olmuştur (132).

Gramsci “organik” ve “geleneksel” aydınlar arasındaki önemli bir ayrımı ortaya koyar. Gramsci’ye göre geleneksel aydınlar işbirliğine yatkındırlar. Bunlar kasıtlı ya da kasıtsız olarak statükonun tarafını tutan profesyoneller, bürokratlar, teknokratlar ve “uzmanlar”dır. Örneğin: avukatlar, noterler, öğretmenler, rahipler ve doktorlar. Elbette kent çalışmalarının da kendine has geleneksel aydınları vardır: Muhtelif mesleklerde öne çıkmış kimseler, meslek örgütlerinin üyeleri, akademik dergilerin editörleri, sosyologlar, plancılar, coğrafyacılar ve mimarlar gibi. Marksizmin şehirciler tarafından yok sayılmasında bu tür aydınların etkin olduklarını iddia edebiliriz. Doğrusunu söylemek gerekirse de Marksizmin şehre yönelmiş olabileceği olumsuz eleştiriler, kent çalışmalarının Marksizme yönelttiği olumsuz eleştirilerin yanında sönük kalır. Kent çalışmalarının kapı bekçileri aslında bir taşla iki kuş vurmaya çalışmışlardır: Marksizmden duydukları tiksinti, hemen hemen aynı oranda bir kent tiksintisiyle desteklenir. Bu konuda, Chicago Okulu diye anılan kent sosyolojisi akımının etkisi hâlâ sürmektedir. Chicago Okulu uzun bir zamandır kent karşıtlığının etkisi altındadır; bu okulun yüzyılın başında Robert Park’ın öncülüğünde başlamış ve yirmi yıl sonra Roderick McKenzie ve Ernest Burgess’e devredilmiş olan, “insan ekolojisi” gibi bir perspektif bağlamında yürüttüğü “bilimsel” şehir araştırmaları, insan davranışlarını sosyal Darwinci bir gözle değerlendirerek kent

çalışmaları öğrencilerinin kuşaklar boyunca zehirlenmesine neden olmuştur.

Chicago Okulu kuramcılarını şehri kansere benzettiler, onu aileler gibi “doğal” grupları kendine özgü gerilimleriyle parparça eden bir yıkım yeri gibi gördüler; toplumu yok eden, yabancılaşmayı besleyen, sapkınlığı, suçu ve işlevsiz davranışları kuvvetlendiren bir yer olarak düşündüler. Şehirde toplumsal hayat gelişmez, aksine çözülür. Park’ın *Human Communities* (İnsan Toplulukları) adlı eserinde belirttiği gibi “Şehir insanların yarattığı bir dünyaysa, bu dünya o andan itibaren onların yaşamaya mahkûm olduğu yerdir.”³ Yirminci yüzyılın devamında Chicago Okuluna verilen tepkiler kent karşıtlığı tarafgirliğinden payına düşeni almaya devam etti. Lewis Mumford gibi en yetenekli ve en zeki kent eleştirmenleri bile geçmişte kalmış bir şehre özlem duymakta, Yunan polisinin ya da Orta Çağ kentinin dolaysız üstünlüklerinin hasretini çekmektedir. Mumford’un devasa boyuttaki modern metropole baktığında gördüğü tek şey bir “nekropol”dü. Onun modern şehri ise altüst edilmeliydi, köklü bir cerrahi müdahaleye muhtaçtı, “normal” bir boyuta indirgenmeli, merkezleştirilmeli ve baştan aşağıya yeniden düzenlenmeliydi.

Bu arada, eleştirel şehircilik kent karşıtken, eleştirel olmayan şehircilik de sadece ölçülebilen ve niceliği belirlenebilen unsurları takdir edecek şekilde tasarlanmıştır. Eleştirel olmayan şehirciliğin işgal alanı “somut/katı” şehir, yani “haritalanabilen” veya “modellenebilen” ve korolojik* olarak betimlenebilen şehirdi (ve hâlâ da öyledir). Böylece, aslında dört

³ Robert Park, *Human Communities: The City and Human Ecology* (New York, Free Press, 1952), s. 73.

* Koroloji: Eski Yunanca *κῶρος* (khōros), mekân ve yer ve *-λογία*, -logia kelimelerinin birleşiminden gelir, Mekân çalışması demektir.

boyutlu olan bir nesne, kendi temelinde yatan süreçlere ve toplumsal ilişkilere duyarsız, düz bir yüzeye, “dokusuzlaştırılmış” bir düzleme indirgendi. Çatışma ve çelişkiyi bağdaştırmak bu betimlemelerin gerektiği gibi üstesinden gelebildiği bir şey değildi (hâlâ da değildir), hem de (hatta *özellikle*) bilgisayarların gittikçe gelişmesine rağmen. Davranışsalcılık gibi çeşitli mekânsal disiplinlerde bu “niceliksel devrim”e gösterilen tepkiler iradeciliğe dayalı bir paradigmaya dönmekle sınırlı kaldı. Bunlar bireysel davranışa ve bilince odaklandı, ayrıca sosyal psikoloji ile fenomenolojiyi birçok yeni yöntem kullanarak geliştirdiler; fakat yapısal koşullara, yani bireysel eylemi sınırlayabilen siyasi ve ekonomik kurumlara duyarsız kalmaya aynen devam ettiler. 1960’lı yılların sonlarında Marksizm sahneye yeniden çıkınca (ya da sürgünden dönünce) hem Avrupa’da hem de ABD’de bu durum tamamen değişti. Coğrafya, sosyoloji ve şehir plancılığının belirli alanları çarpıcı biçimde radikalleşti ve entelektüelleşti. O zamana kadar pozitivizmin etkisi altında olan konular rahat bir nefes aldı ve daha önce hiç olmadığı kadar ilgi çekmeye ve toplumsal bir anlam kazanmaya başladı. Bu süre boyunca en iyi şehircilik çalışmalarının büyük bir kısmı Marksistlerin elinden çıkarken, en iyi Marksistler de şehircilerin arasından çıktı. Burada ele aldığım Marksistlerin bir kısmı da bunun kanıtıdır: Bu baş döndürücü isyan döneminde yetişen insanlar anti-emperyalist ve yurttaşlık hakları mücadelelerinde rol aldılar, Paris sokaklarında *soixante huitard** oldular, işgaller ve eylemlerle, hippiler ve Yippilerle, SDS’liler ve sitüasyonistlerle yaşadılar.**

* Soixante huitard: Fransızca “68’li”.

** Yurttaşlık hakları hareketi, siyahların eşit haklardan yararlanması için 1960’larda Martin Luther King, Jr. öncülüğünde başlayan ve Federal hükümetin Medeni Haklar Yasası’nı çıkarmasıyla başarıya ulaşan ha-

Kaynakça

- Alexandre Kojève, *Introduction to the Reading of Hegel*.
- Alfred Döblin, *Berlin Alexanderplatz: The Story of Franz Biberkopf*, New York: Continuum Books, 1993.
- Amy Waldman, "Ruble to Rebirth: Tales of the Bronx," *New York Times*, 7 Nisan 1999, B4.
- André Breton, *Nadja*, New York: Grove Press, 1960.
- Andy Merrifield, *Dialectical Urbanism*, New York: Monthly Review Press, 2002.
- Antonio Gramsci, *Selections from Prison Notebooks*, Londra: Lawrence ve Wishart, 1971.
- Attila Kotanyi ve Raoul Vaneigem, "Elementary Program of the Bureau of Unitary Urbanism", *Situationist International Anthology*, ed.: Knabb, 67.
- Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1973
- Bertell Oلمان, *Alienation*, Cambridge: Cambridge University Press, 1971.
- Charles Baudelaire, "Crowds," *Paris Spleen*, New York: New Directions, 1947, 20.
- Charles Baudelaire, "Le Voyage", *Les Fleurs du Mal*, Boston: David R. Godine, 1982.
- Charles Baudelaire, *Artificial Paradises*, New York: Citadel Press, 1996.
- David Harvey, "Class-Monopoly Rent, Finance Capital and the Urban Revolution", *The Urbanization of Capital*, Oxford: Basil Blackwell, 1985, 65.

- David Harvey, "Flexible Accumulation through Urbanization: Reflections on 'Postmodernism' in the American City," *The Urban Experience*, 270.
- David Harvey, "Labor, Capital, and Class Struggle around the Built Environment in Advanced Capitalist Societies", *Consciousness and the Urban Experience*, Oxford: Basil Blackwell, 1985, 61-62.
- David Harvey, "Paris, 1850-1870", *Consciousness and the Urban Experience*, Oxford: Basil Blackwell, 1985, 82.
- David Harvey, "Reinventing Geography: An Interview with the Editors of *New Left Review*".
- David Harvey, "The Urban Process under Capitalism: A Framework for Analysis", *The Urban Experience*, Oxford: Basil Blackwell, 1989, 59.
- David Harvey, "Three Myths in Search of a Reality in Urban Studies," *Environment and Planning D: Society and Space* 5 (1987), 369.
- David Harvey, *Social Justice and the City*, London: Edward Arnold, 1973.
- David Harvey, *Spaces of Capital: Towards a Critical Geography*, New York: Routledge, 2001.
- David Harvey, *Spaces of Hope*, Berkeley: University of California Press, 2000.
- David Harvey, *The Baltimore Book: New Views on Local History*, edit: Elizabeth Fee, Linda Shopes ve Linda Zeidman, Philadelphia: Temple University Press, 1991.
- David Harvey, *The Condition of Postmodernity: An Enquiry into the Origins of Cultural Change*, Oxford: Basil Blackwell, 1989.
- David Harvey, *The Limits to Capital*, Oxford: Basil Blackwell, 1982.
- Frederick Engels, "Speech at the Graveside of Karl Marx," in *The Marx-EnK' Reader*, ed.R. Thcker, New York:W. W. Norton, 1978, 681-82.
- Frederick Engels, *The Condition of the Working Class in England*, London: Penguin, 1984.
- Frederick Engels, "The Housing Question", *Marx and Engels Collected Works*, 23. Cilt, Londra: Lawrence and Wishart, 1988, 324.
- Fyodor Dostoyevski, *Notes from Underground*, New York: Signet.

- G. W. F. Hegel, *Phenomenology of Spirit*, trans. A. V. Miller, Oxford: Oxford University Press, 1977.
- Georg Lukács, *History and Class Consciousness*, Londra: Merlin Press, 1971.
- Georg Simmel, "The Metropolis and Mental Life", Wolff (prep) *The Sociology of Georg Simmel*, 409-10.
- Guy Debord, "Introduction to a Critique of Urban Geography" [1955], *Situationist International Anthology*, ed. and trans.: Ken Knabb, Berkeley: Bureau of Public Secrets, 1989, 5.
- Guy Debord, "Perspectives for Conscious Alterations in Everyday Life", *Situationist International Anthology*, 75.
- Guy Debord, "The Beginning of an Era" [1969], *Situationist International Anthology*, 227-28.
- Guy Debord, "The Role of Godard", *Situationist International Anthology*, 175-76.
- Guy Debord, *Cette Mauvaise Réputation* [This Bad Reputation], Paris: Gallimard, 1993.
- Guy Debord, *Comments on the Society of the Spectacle*, London: Verso, 1990.
- Guy Debord, *Panegyric*, New York: Verso, 1991.
- Guy Debord, Thesis 35, *Society and Spectacle*, Detroit: Black and Red Books, 1977.
- Harvey, *Social Justice and The City*, Londra: Edward Arnold, 1973.
- Hegel, *Phenomenology of Spirit*.
- Henri Lefebvre, "A Group of Young Philosophers: A Conversation with Henri Lefebvre", Bernard-Henri Levy, *Adventures on the Freedom Road*, London: Harvill Press, 1991.
- Henri Lefebvre, "An Interview with Henri Lefebvre," *Environment and Planning D: Society and Space* 5 (1987): 27-38.
- Henri Lefebvre, "Henri Lefebvre on the Situationist International," *October* 79 (1997): 80.
- Henri Lefebvre, "Notes Written One Sunday in the French Countryside", *Critique of Everyday Life*, 1. Cilt [1947], London: Verso, 1991.
- Henri Lefebvre, "The Right to the City", Eleonore Kofman ve Elizabeth Lebas (haz.), *Writing on Cities*, 78, 80-81.

- Henri Lefebvre, *Critique of Everyday Life*, vol. 1, London: Verso, 1991.
- Henri Lefebvre, *Dialectical Materialism*, Londra: Jonathan Cape, 1969.
- Henri Lefebvre, *Everyday Life in the Modern World*, Londra: Penguin, 1971.
- Henri Lefebvre, *Introduction to Modernity*, Londra: Verso, 1995.
- Henri Lefebvre, *La Révolution Urbaine*, Paris: Gallimard, 1970.
- Henri Lefebvre, *The Explosion: Marxism and the French Revolution of 1968*, New York: Monthly Review Press, 1969.
- Henri Lefebvre, *The Survival of Capitalism* [1973], Londra: Allison and Busby, 1976.
- Jean Piaget, *Structuralism*, New York: Basic Books, 1970.
- Jeff Byles, "Dialectical U", *Village Voice*, 23 January 2001, 102.
- Joel Garreau, *Edge City: Life on the New Frontier*, New York: Anchor Books, 1991.
- Johan Huizinga, *Homo Ludens: A Study of the Play Element in Culture*, Boston: Beacon Press, 1955.
- John Cassidy, "The Return of Karl Marx," *The New Yorker*, 20-27 October 1997, 248.
- John Kifner, "New Mission at City Hall: 'Get Marxists off Streets,'" *New York Times*, 20 December 1999, A34.
- John Williams, *Into the Badlands: Travels Through Urban America*, Londra: Flamingo Books, 1993.
- Karl Marx, preface to *A Contribution to the Critique of Political Economy*, London: Lawrence and Wishart, 1971.
- Karl Marx and Frederick Engels, *The German Ideology*, London: Lawrence and Wishart, 1970.
- Karl Marx and Frederick Engels, *The Manifesto of the Communist Party*, in *The Marx-Engels Reader*, ed. Robert Tucker, New York: W. W. Norton, 1978.
- Karl Marx to Ludwig Feuerbach, August 11, 1844, in *The Letters of Karl Marx*, ed. Saul Padover, Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall, 1979.
- Karl Marx ve Frederick Engels, *The Manifesto of the Communist Party*, London: Verso.

- Karl Marx, "Large-Scale Industry and Agriculture," chapter 15 of *Machinery and Large-Scale Industry*, in *Capital* vol. 1. 637.
- Karl Marx, "Critique of Hegel's 'Philosophy of Right'. Introduction", *Karl Marx Early Writings*, Harmondsworth: Penguin, 1974, 251
- Karl Marx, "The Economic and Philosophical Manuscripts," *Karl Marx: Early Writings*, Harmondsworth: Penguin, 1974, 323-24.
- Karl Marx, *Capital*, vol.1, Lawrence and Wishart, 1974.
- Karl Marx, *Karl Marx – Early Writings*, s. 326.
- Karl Marx, *The Economic and Philosophical Manuscripts, Early Writings*, New York: Vintage, 1975.
- Karl Marx, *The Economic and Philosophical Manuscripts, Early Writings* içinde, Harmondsworth: Penguin, 1974.
- Karl Marx, *Theories of Surplus Value*, 2/18, Amherst, N.Y.: Prometheus Books, 1999.
- Karl Marx, *Theses on Feuerbach; Early Writings*.
- Karl Marx, *Wages, Price and Profit*, Peking: Foreign Languages Press, 1975.
- Karl Marx, *Grundrisse*, Harmondsworth: Penguin, 1973.
- Knabb, "Elementary Program of the Bureau of Unitary Urbanism", *Situationist International Anthology*.
- Kurt H. Wolff, "The Stranger", *The Sociology of Georg Simmel*, New York: The Free Press, 1964.
- Lefebvre, "Interview with Henri Lefebvre," 31.
- Lefebvre, "Young Philosophers," 138.
- Lefebvre, *Critique of Everyday Life*, 1. Cilt, Londra: Verso, 1991.
- Lefebvre, *Dialectical Materialism*,
- Lefebvre, *The Production of Space*, Oxford: Basil Blackwell, 1991.
- Len Bracken, *Guy Debord: Revolutionaries*, Venice: Feral House, 1997.
- Louis Althusser, "Contradiction and Overdetermination", *For Marx*, Londra: Verso, 1979, 112-13.
- Louis Althusser, "Ideology and Ideological State Apparatuses," *Essays on Ideology*, London: Verso, 1971, 36.
- Louis Althusser, "On the Materialist Dialectic", *For Marx*, 205.
- Louis Aragon, *Paris Peasant*, Londra: Jonathan Cape, 1971.

- Louis Athusser, *The Future Lasts Forever*, New York: The New York Press, 1993.
- Manuel Castells, "Afterword 1975," *The Urban Question*, 463.
- Manuel Castells, "Citizen Movements, Information and Analysis: An Interview with Manuel Castells", *City* 7 (1997): 146-47.
- Manuel Castells, *City, Class and Power*, Londra: MacMillan, 1978.
- Manuel Castells, *The City and the Grassroots*, Londra: Edward Arnold, 1983.
- Manuel Castells, *The End of Millennium, The Informational Age: Economy, Society and Culture*, Oxford: Blackwell, 1996, 3, 359.
- Manuel Castells, *The Urban Question: A Marxist Approach*, London: Edward Arnold, 1977.
- Manuel Castells, *The Urban Question: A Marxist Approach*, Londra: Edward Arnold, 1977.
- Mark Wigley, *Constant's New Babylon: The Hype-Architecture of Desire*, Rotterdam: Olo Publishers, 1998.
- Marshall Berman, "All That Solid Melts into Air: Marx, Modernism and Modernization," *Adventures in Marxism*.
- Marshall Berman, "Blue Jay Way: Where Will Critical Culture Come From?" *Dissent*, 2000, 31-32.
- Marshall Berman, "Freedom and Fetishism" [1963]; yeni basım: *Adventures in Marxism*, New York: Verso, 1999, 37.
- Marshall Berman, "In the Night Kitchen: Review of 'A Lifetime Burning in Every Moment: From the Journals of Alfred Kazin,'" *The Nation*, 6 May 1996, 12.
- Marshall Berman, "Justice/Just Us: Rap and Social Justice in America", *The Urbanization of Injustice*, edit. Andy Merrifield and Erik Swyngedouw, New York: New York University Press, 1997, 161.
- Marshall Berman, "L.A. Raw," *The Nation*, 1 April 1991, 418.
- Marshall Berman, "Roots, Ruins, renewals: City life after Urbicide," *Village Voice*, 4 Eylül 1984, 20.
- Marshall Berman, "Ruins and Reform: New York Yesterday and Today," *Dissent*, Fall, 1987, 423.
- Marshall Berman, "Take It to the Streets: Conflict and Community in Public Space," *Dissent*, 1986, 476-77.

- Marshall Berman, "The Lonely Crowd: New York After the War," *New York: An Illustrated History*, ed. Ric Burns ve James Sanders, New York: Alfred A. Knopf, 1999, 536-41.
- Marshall Berman, "The Sings in the Street: A Response to Anderson," *New Left Review* 144 (1984): 156.
- Marshall Berman, "Views from the Burning Bridge," *Dissent*, Yaz 1999, 77-87.
- Marshall Berman, *Adventures in Marxism*, New York: Verso, 1999.
- Marshall Berman, *All That Is Solid Melts into Air: The Experience of Modernity*, New York: Simon and Schuster, 1982.
- Marshall Berman, *The Politics of Authenticity: Radical Individualism and the Emergence of Modern Society*, New York: Atheneum, 1970.
- Momme Broderen, *Walter Benjamin: A Biography*, Londra: Verso, 1996.
- "Naples", *Reflections: Essays, Aporisms, Autobiographical Writings*, New York: Schocken Books, 1978.
- Nicos Poulantzas, *State, Power, Socialism* [1978], Londra: Verso, 1980.
- Perry Anderson, "Modernity and Revolution," *New Left Review* 144 (1984): 101.
- "Préface à la Quatrième Édition Italienne de la Société du Spectacle," *Commentaires sur la Société du Spectacle*, Paris: Gallimard, 1992, 145.
- R. Luxemburg, *The Russian Revolution, and Leninism or Marxism?*, Ann Arbor: University of Michigan Press, 1961.
- Régis Debray, *Revolution in the Revolution? Armed Struggle and Political Struggle in Latin America*, New York: Monthly Review Press, 1967.
- Robert Park, *Human Communities: The City and Human Ecology*, New York, Free Press, 1952.
- Robert Ward, *Red Baker*, New York: Washington Square Press, 1986.
- Scully, Simon ve Merill, *New York: An Illustrated History*, edit. Ric Burns ve James Sanders, New York: Alfred Knopf, 1999.
- Theodor Adorno and Walter Benjamin: The Complete Correspondence, 1928-1940*, Harvard University Press, 1999.
- Thomas Malthus, *An Essay on the Pmncp e o, opu Harvey, Social Justice and the City*.

- V. I. Lenin, *One Step Forward, Two Steps Back (The Crisis in Our Party)*, Moskova: Progress Publishers, 1978.
- Walter Benjamin, "A Berlin Chronicle", *Walter Benjamin Selected Writings*, 2. cilt, 1927-1934 Cambridge, Mass.: Belknap Press, 1999, 612.
- Walter Benjamin, "Announcement of the Journal *Angelus Novus*", *Selected Writings*, 1. vol, 292-96.
- Walter Benjamin, "Brecht's Threepenny Novel", *Reflections*, 199.
- Walter Benjamin, "Chronology, 1892-1926", *Walter Benjamin Selected Writings* – 1. vol, 1913-1926, Cambridge Mass.: Belknap Press, 1996, 512.
- Walter Benjamin, "Hashish in Marseilles", *Reflections*, 139.
- Walter Benjamin, "Surrealism: The Last Snapshot of the European Intelligentsia", *Reflections*, 179.
- Walter Benjamin, *Selected Writings*, 2. , 1927-1934.
- Walter Benjamin, *The Arcades Project*, Cambridge, Mass.: Belknap Press, 1999.
- Yevgeny Zamyatin, *We*, New York: E.P. Dutton, 1952.

Dizin

- 1968 Mayısı, 189
22 Mart Hareketi, 231
Abraham Beame, 260
Alexandre Koyré, 162
Alexei Gastev, 379
Alfred Döblin, 118, 119,
393
Alfred Kazin, 336, 398
Alman İdeolojisi, 50, 53, 245,
375, 388
Alphaville, 177, 207
André Breton, 134, 138,
139, 157, 162, 393
Angelus Novus, 123, 125,
400
Antipode, 290, 302, 320
Antonio Gramsci, 20, 266,
393
Aquinolu Thomas, 159
Asja Lacis, 126, 127
Attila Kotányi, 212
Augustinus, 159
Avro-komünizm, 265
Berlin, 39, 74, 99, 110, 112,
113, 116, 118, 119, 120,
121, 338, 393, 400
Berlin Alexanderplatz, 118,
119, 393
Berlin Günlükleri, 110
Berlin Üniversitesi, 39, 75
Bertell Ollman, 293
Bertolt Brecht, 128, 182
Bill Bunge, 291
Birleşik Devletler, 23, 148,
211, 263, 318, 350
Bozkırkurdu, 135
Brian Berry, 290
Bristol Üniversitesi, 285
Bronx, 334, 347, 348, 349,
353, 354, 357, 393
Burjuvazi, 55, 57, 60, 343,
346
*Büyük Amerikan Şehirlerinin
Ölümü ve Yaşamı*, 27
Büyük Britanya, 77
California Üniversitesi, 272

- Cambridge Üniversitesi, 284
- Charles Baudelaire, 120, 137, 144, 146, 333, 342, 357, 393
- Charles de Gaulle, 187
- Charles Dickens, 358
- Charles Jencks, 320
- Chris Pickvance, 264
- Dada, 140, 159
- Dani Karavan, 153
- Daniel Bell, 279
- David Harvey, 26, 84, 183, 193, 277, 278, 280, 281, 283, 285, 287, 292, 303, 304, 311, 312, 314, 319, 322, 325, 330, 343, 377, 378, 390, 393, 394
- Der Volksstaat, 100
- Diyalektik, 62, 140, 166, 167, 170
- Diyalektik Materyalizm*, 166, 167, 170, 388
- Dora Pollak, 122
- Dünya Bankası, 385
- Dünya Ticaret Örgütü, 38, 191
- Eleonore Kofman, 183, 185, 395
- Elizabeth Lebas, 185, 395
- Emperyalizm*
- Kapitalizmin En Yüksek Aşaması*, 192
- Essays on Ideology*, 243, 245, 388, 397
- Etienne Balibar, 266
- Felsefenin Sefaleti*, 101
- Feuerbach Üzerine Tezler*, 46, 48, 49
- Flanör, 145
- François Mitterand, 265
- Frankfurt Sosyal Araştırmalar Enstitüsü, 123
- Fransa, 42, 47, 54, 63, 76, 82, 141, 153, 156, 157, 166, 169, 173, 184, 223, 230, 231, 241, 252, 265, 272, 307
- Fransız Komünist Partisi, 187, 232, 265
- Frederick Jameson, 309
- Freiburg Üniversitesi, 113
- Friedrich Engels, 16, 51, 55, 72, 73, 74, 78, 98, 111, 246, 394
- Fyodor Dostoyevski, 342, 381, 394
- G. W. F. Hegel, 157, 163, 395
- Gargantua ve Pantagruel, 155, 180

- Genç Hegelciler, 40, 46
Georg Lukács, 128, 395
Georg Simmel, 114, 115,
246, 397
Georges Bataille, 141
Georges Haussmann, 93,
146, 204, 308, 348
Gerald Ford, 260
Goethe, 125, 342
Gösteri Toplumu, 69, 222,
223, 224, 230, 233, 235
Grace Paley, 336
Grundrisse, 63, 66, 325
Gustav Wyneken, 112
Guy de Maupassant, 121
Guy Debord, 26, 69, 187,
200, 201, 202, 204, 206,
213, 223, 234, 235, 236,
238, 239, 242, 320, 337,
376, 395, 397
Güneydoğu Asya, 290
Harvard Üniversitesi, 126
Heinrich Mann, 121
Heinrich Rickert, 113
Henri Lefebvre, 26, 43, 69,
147, 155, 158, 159, 160,
168, 174, 175, 185, 189,
191, 193, 199, 201, 203,
205, 207, 211, 217, 239,
242, 263, 283, 369, 376,
388, 389, 395, 396, 397
Herbert Blumenthal, 113
Hıristiyanlığın Özü, 46
Homo faber, 208
Homo Ludens, 208, 396
Homo sapiens, 208
Honoré de Balzac, 120, 358
Human Communities, 22,
399
hümanizm, 243, 245
*In Girum Imus Nocte et
Consumimur Igni*, 218,
237, 238
Introduction to Modernity,
175, 389, 396
*İdeoloji ve Devletin İdeolojik
Aygıtları*, 252
İkinci Dünya Savaşı, 160,
376
İlerici Hareket Merkezi,
290
İspanya Komünist Partisi,
265
İtalyan Komünist Partisi,
265
Jacques Lacan, 162
James Merrill, 344
Jane Jacobs, 27, 211
Jansenizm, 158
Jean Hippolite, 162
Jean Piaget, 293, 294, 396
Jean Wahl, 162

Jean-François Lyotard, 323
Jean-Luc Godard, 177, 205,
207
Jeff Byles, 38, 396
Johann von Thünen, 284
John Cassidy, 372, 373, 396
John Rawls, 296
Kapital, 40, 41, 55, 58, 64,
65, 66, 69, 71, 72, 74, 79,
90, 161, 189, 192, 224,
225, 243, 252, 267, 281,
285, 289, 301, 330, 358,
359, 388
Kapitalist Birikimin Genel
Yasası, 90
kapitalist metropol, 107,
119
kapitalist şehir, 15, 375
kapitalizm, 171, 177, 253,
269, 279, 307, 311, 326,
341, 372, 376
Karl Korsch, 142
Karl Marx, 16, 39, 42, 43,
44, 47, 51, 55, 58, 63, 66,
73, 74, 91, 139, 168, 176,
194, 226, 268, 285, 289,
331, 338, 342, 371, 372,
381, 396, 397
Katalan, 242
Kate Simon, 336, 344

Katı Olan Her Şey
Buharlaşıyor, 342, 343
kent devrimi, 82, 158, 183,
192
Kent devrimi, 191
kent kültürü, 207, 246, 338
Kondratiev, 316
Konut Sorunu, 98, 102, 147,
388
Kuzey Amerika, 185
Kuznet, 316
küçük burjuva
sosyalistleri, 98
L.A. Raw, 364, 365, 398
La Pensée Marxiste et la
Ville, 183
Louis Althusser, 43, 188,
243, 245, 251, 307, 388,
397
Louis Aragon, 138, 139, 397
Louis Bonaparte'm 18
Brumaire'i, 62
Ludwig Feuerbach, 46, 47,
48, 280, 294
Manchester, 72, 76, 77, 79,
81, 82, 84, 86, 95, 99
Manuel Castells, 26, 188,
199, 241, 243, 244, 256,
261, 280, 283, 376, 389,
398
Mao Zedung, 221

- Marcel Mauss, 205
Margaret Thatcher, 265
Marksizm, 15, 16, 21, 23,
24, 26, 36, 37, 63, 100,
111, 115, 122, 127, 131,
141, 142, 155, 157, 166,
171, 181, 189, 198, 220,
238, 239, 241, 251, 252,
266, 269, 272, 276, 277,
278, 283, 291, 292, 320,
325, 328, 330, 331, 333,
338, 340, 354, 363, 365,
366, 375, 376, 388
Marshall Berman, 26, 119,
331, 332, 333, 335, 336,
338, 339, 340, 343, 352,
353, 356, 360, 361, 367,
377, 378, 390, 398, 399
Marsilya, 134, 135
Martin Luther King, 287
Marx İçin, 243, 251, 388
Maryland Bilim Merkezi,
317
materyalizm, 28, 43, 168,
307, 327, 388
Maurice Merleau-Ponty,
162
Maurice Sendak, 336
Max Weber, 246
meta fetişizmi, 66
Metropol ve Zihinsel
Yaşam, 114, 115, 117
Mike Davis, 363
Modern Yaşam
Kahramanlığı, 356
modernite, 117, 142, 344,
354, 358
Modernite, 177, 343, 354
Modernizm, 377
Monument and Myth, 314
Mülkiyet Nedir?, 101
Ned Ludd, 94
New Left Review, 286, 309,
326, 354, 356, 394, 399
New York, 18, 22, 37, 38,
41, 42, 44, 55, 74, 79, 86,
91, 102, 114, 119, 127,
132, 137, 139, 154, 156,
189, 202, 260, 261, 273,
285, 288, 289, 294, 331,
332, 334, 335, 336, 338,
339, 340, 343, 344, 348,
352, 353, 354, 356, 357,
359, 360, 362, 364, 367,
372, 378, 380, 381, 383,
393, 394, 395, 396, 397,
398, 399, 400
New York Times, 37, 38, 354,
393, 396
New Yorker, 372, 396

- Nicos Poulantzas, 267, 272,
307, 399
Noir et Rouge, 231
Nouvelles Messageries de
la Presse Parisienne, 232
organik aydın, 20
Oswald Spengler, 246
Oxford Üniversitesi, 328
Özgünlüğün Politikası, 340
Panegyric, 202, 217, 221,
237, 238, 337, 395
Paris, 42, 47, 71, 75, 93, 99,
102, 114, 120, 121, 138,
139, 140, 141, 143, 144,
147, 156, 157, 159, 171,
181, 183, 186, 187, 193,
201, 202, 204, 206, 207,
211, 212, 216, 217, 218,
219, 225, 230, 231, 233,
237, 238, 252, 257, 259,
273, 307, 308, 309, 312,
314, 315, 320, 323, 331,
348, 357, 393, 394, 395,
396, 397, 399
Paris Günlüğü, 120
Paris Komünü, 102, 147,
181, 186, 233, 273
Paris Peasant, 139, 397
Pasajlar, 140, 141, 142, 148,
149, 151
Paul Goodman, 336
Paul Klee, 123
Perry Anderson, 354, 399
Peter Saunders, 276
Pierre-Joseph Proudhon,
97
Poésies, 201
Postmodernizm, 322, 323
Praksis, 131
proletarya, 55, 108, 109, 269
Proudhonculuk, 100, 103
Rabelais, 155, 182
Randy Newman, 287
Raoul Vaneigem, 212, 393
Ray Pahl, 264
Raymond Aron, 162
Raymond Queneau, 162
Raymond Williams, 328,
388
Régis Debray, 18, 266, 399
Renault, 187, 232
René Descartes, 176
Revolution in the Revolution,
18, 399
Right to the City, 183, 185,
395
Robert Moses, 154, 347, 349
Robert Park, 22, 115, 399
Robert Venturi, 321
Robert Ward, 288, 289, 317,
399

- Rosa Luxemburg, 26, 181, 190
Rover otomobil fabrikası, 328
Rudolf Giuliani, 37
Sacré Coeur, 314
Sermaye Birikimi, 26
Sermayenin Sınırları, 308, 311, 312, 320
Silikon Vadisi, 280
Social Theory and the Urban Question, 276
Sosyal Adalet ve Şehir, 84, 183, 193, 283, 291, 292, 297, 390
sosyalizm, 96, 100, 177, 179, 181, 265, 323, 329
soyut emek, 197
stagflasyon, 260, 303, 316
stratejik güzelleştirme, 146
Sürrealizm, 134
Svendborg, 151
şehircilik, 15, 22, 157, 161, 179, 183, 241, 304, 335, 378, 388
şeyleşme, 130
Tarih ve Sınıf Bilinci, 68, 130
Tel Quel, 243
The Explosion, 189, 396
The Gift, 205
The Urban Question, 199, 244, 256, 283, 301, 389, 398
Theodor Adorno, 126, 139, 145, 150, 151
Theoretical Geography, 291
Theory of Justice, 296
Thomas Hardy, 284
Thomas Malthus, 91
Time, 317
Troyalı Kadınlar, 352
Ulusal Kütüphane, 140, 141
Uluslararası Para Fonu, 385
Üniter şehircilik, 212
Village Voice, 38, 352, 396, 398
Vincent Scully, 344
Vladimir Lenin, 181
Vorwärts, 47
Walt Whitman, 79, 81
Walter Benjamin, 26, 110, 111, 112, 113, 121, 123, 125, 128, 135, 136, 139, 140, 145, 151, 152, 155, 177, 331, 366, 376, 388, 400
Werner Fassbinder, 118
William Alonso, 298

William Donald Shaefer,
317
William Lovett, 95
William Shakespeare, 346
Writing on Cities
Henri Lefebvre, 183
Yalıtılmış Devlet, 285
Yansımalar, 388

Yeni Sosyal Araştırmalar
Okulu, 154
Yeniden Üretim Şemaları,
252
Yevgeny Zamyatin, 379,
380, 400
Yolculuk, 333